

**Програма за предоставяне на равни възможности и заприобщаване на децата от
уязвими групи
ЗА УЧЕБНАТА 2023/2024 ГОДИНА**

**Приета с Решение на Педагогически съвет, проведен на 05.09.2023., с Протокол
№ 12/ 05.09.2023г.**

УВОД

Настоящата програма цели да начертае целите и задачите на работа с деца и ученици от 170 СУ „Васил Левски“ и урежда взаимоотношенията между институциите, във връзка с предоставянето на приобщаващо образование. Всеки ученик има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето. Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност.

Настоящата Програма за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на деца и учениците от уязвимите групи е разработена при съобразяване нормите на Закона за предучилищното и училищното образование и Наредбата за приобщаващото образование, определяща държавния образователен стандарт за приобщаващото образование и в съответствие с действащите стратегически и оперативни национални документи, в изпълнение на държавната политика за предоставяне на равни възможности на всички български граждани и за приобщаване на децата и учениците от уязвими групи.

Уязвими са онези лица и групи от хора, които търпят ограничения по отношение на участието им в социалния живот и ползването на социални права. Уязвимите групи не успяват да получат достъп или да се възползват от възможностите, които предлагат обществото и икономиката и стават жертва или попадат в ситуация на риск от маргинализиране и социално изключване. Необходима е целенасочена политика на интеграция и предоставяне на равни възможности на децата от етническите малцинства, деца със специални образователни потребности, деца с увреждания, деца с хронични заболявания, деца жертви на насилие както и деца на многодетни семейства. Това са така наречените уязвими групи деца.

I. АНАЛИЗ НА СИТУАЦИЯТА В УЧИЛИЩЕ

През учебната 2023/2024 година в 170 СУ „Васил Левски“ се обучават ученици от I до XII клас, има и подготвителна група. В училището има ученици от различни етнически групи. Има и ученици от различни държави и с различни националности – основно бежанци от Украйна. Има ученици в неравностойно положение- социално слаби. Има ученици с обучителни затруднения. Има данни за регистрирани ученици с различни противообществени прояви. Няма данни за дискриминация от всякакво естество.

II. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Пълноценна социализация на децата от уязвими групи.
2. Гарантиране на равен достъп до качествено образование за деца от уязвими групи.
3. Утвърждаване на интеркултурното, гражданското и приобщаващото образование като неотменна част от процеса на модернизация в училището.
4. Откриване и развитие на уникалните заложби на децата от уязвими групи.

III. ПРИОРИТЕТИ НА ПРОГРАМАТА:

1. Гарантиране правото на всяко дете за достъп до качествено образование.
2. Гарантиране достъпа на всеки ученик до подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа.
3. Прилагане на диференцирани педагогически подходи, ориентирани към интересите и стимулиращи мотивацията на учениците, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.
4. Приемане и зачитане на уникалността на всеки ученик — индивидуалните потребности и възможности, личностните качества, знанията, уменията и интересите, на които образователната институция трябва да отговори по подходящ начин, така че учениците да развият максимално своя потенциал.
5. Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранции за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат в процеса на ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището.
6. Цялостен системен подход на организация и сътрудничество на образователните институции в областта на приобщаващото образование на всички равнища — управление и екипност, използване на приобщаващи педагогически практики, създаване на сигурна и подкрепяща среда, участие на родителите, мониторинг на процеса и на качеството на подкрепата за личностно развитие, както и на влиянието им върху обучението и постиженията на децата и учениците.
7. Сътрудничество между всички участници в процеса на приобщаващото образование — училището, учениците, семейството и общността.
8. Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на учениците в дейността на училището.
9. Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на учениците за живот в приобщаващо общество.
10. Гъвкавост и динамичност на процеса на приобщаващото образование съобразно потребностите на учениците и в зависимост от спецификата на обществения живот.

IV. ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ:

Дейности за повишаване компетентностите на учителите за работа с деца от уязвими групи:

1. Осигуряване на допълнителна квалификация на педагогическите специалисти за работа в мултикултурна образователна среда.
2. Изграждане и функциониране на информационна система за проследяване на деца в риск.
3. Прилагане на разнообразни практики насочени към съхраняване и развитие на културната идентичност на децата от етническите малцинства.
4. Ранно идентифициране на деца от уязвими групи.
5. Ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения.

Дейности за интеграция на децата от уязвими групи в детската градина и за подобряване на училищната готовност:

1. Създаване на условия за успешна адаптация на децата от уязвимите групи и пълноценно включване в образователния процес.
2. Повишаване на степента на училищна готовност на децата от ромски произход за осигуряване на равен старт в училище.
3. Подобряване на здравния статус на децата от уязвими групи чрез редовно наблюдение на здравното, физическото и психомоторното развитие.
4. Превенция на negliжирането, насилието и други рискове в ранна детска възраст. Осигуряване на подкрепа за деца, живеещи в неблагоприятна семейна, емоционална и културна среда.
5. Ранно оценяване на индивидуалните потребности на децата с цел да им се предложи и осигури адекватна помощ.
6. Преодоляване на затрудненията на децата с обучителни проблеми в подготовката за училище чрез осигуряване на специализирана помощ в обучението, общуването с връстниците, справянето с емоционални и други проблеми.
7. Подкрепа на разнообразни съвместни изяви на деца от различни етнически общности за съхраняване и развитие на общите и специфични традиции по регион.

Дейности за формиране и развитие на родителски умения и подкрепа към родителите:

1. Повишаване на родителския капацитет за отглеждане и възпитание на децата чрез предоставяне на възможности на родителите от уязвими групи за придобиване на познания, трениране на умения и създаване на нагласи за отговорно и зряло родителство.
2. Повишаване ролята на родителите като основен фактор в социалното, здравното и емоционално развитие на децата.
3. Мотивиране и активно включване на родителите в интеграционния процес, както и приемане идеята за ценността на образованието за бъдещето на децата им.
4. Преодоляване на негативните нагласи и стереотипите на останалите родители към малцинствените и уязвими групи чрез взаимно опознаване и приемане на различията.

5. Провеждане на информационни кампании и родителски срещи за родителите с цел разясняване на взаимните ползи от интегрираното обучение на децата от уязвими групи.
6. Ангажиране на родителите на деца от уязвими групи в училищни настоятелства и обществени съвети.

V. ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ В 170 СУ

Подкрепата на личностното развитие в 170 СУ „Васил Левски“ се осъществява във връзка с разработените национални стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от **обща и допълнителна** подкрепа.

1. ОБЩА ПОДКРЕПА

За организиране на подкрепата на личностното развитие в 170 СУ „Васил Левски“ за координатор е определен заместник-директор УД. Общата подкрепа в училището се осъществява от класни ръководители и учители по отделните предмети. Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всяко дете и ученик и включва екипна работа между отделните учители.

1.1. Мерки за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на децата и учениците:

1. Гарантиране на участие и изява на всички ученици в училището.
2. Организиране на дейности за стимулиране развитието на личностни качества, социални и творчески умения, занимания по интереси.
3. Библиотечно-информационно обслужване.
4. Грижа за здравето.
5. Поощряване с морални и материални награди.
6. Кариерно ориентиране на учениците.
7. Занимания по интереси
8. Изграждане на позитивен психологически климат. Прилагане на координирани и последователни усилия за осигуряване на благоприятна образователна среда, създавана условия за сътрудничество и ефективна комуникация.
9. Дейности за превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение
10. Дейности за превенция на обучителните затруднения - ранно оценяване на риска от обучителни затруднения на децата и учениците с оглед превенцията им.
11. Допълнително обучение по учебни предмети.
12. Допълнителни консултации.
13. Изготвяне на анализ и оценка на индивидуалните потребности на децата и учениците с цел установяване на необходимост от допълнителна подкрепа от педагогическите специалисти, които работят с ученика.

1.2 Мерки за изграждане на позитивен организационен климат и на подходяща психологическа среда в училището чрез:

1. Планиране на дейности за противодействие на тормоза и насилието в училище в училищен Механизъм за противодействие на тормоза и насилието в 170 СУ с цел създаване на по – сигурна образователна среда в училището.
2. Набелязване на мерки за преодоляване на проблемното поведение на учениците и за справяне със затрудненията им с приобщаването в образователния процес, които включват някои от следните дейности за въздействие върху вътрешната мотивация:

3. обсъждане между ученика и класния ръководител с цел изясняване на възникнал проблем и получаване на подкрепа за разрешаването му;
4. използване на посредник при решаване на конфликт в училище;
5. консултиране на детето или ученика с психолог/педагогически съветник;
6. създаване на условия за включване на ученика в група за повишаване на социалните умения за общуване и за решаване на конфликти по ненасилствен начин;
7. насочване на детето или ученика към занимания, съобразени с неговите потребности;
8. индивидуална подкрепа за ученика от личност, която той уважава (наставничество);
9. участие на ученика в дейности в полза на паралелката или училището, включително определяне на възможности за участие на ученика в доброволчески инициативи;

2. ДОПЪЛНИТЕЛНА ПОДКРЕПА ЗА УЧЕНИЦИТЕ

При установяване на индикации от педагогическите специалисти, които работят с ученика, за необходимост от допълнителна подкрепа директорът уведомява родителя, че е необходимо да се извърши оценка на индивидуалните му потребности с цел осигуряване на такава подкрепа. 170 СУ „Васил Левски“ е осигурило необходимите специалисти за изготвяне на оценка на индивидуалните потребности на учениците. В училището има Екип за подкрепа за личностното развитие на децата и учениците, който включва 5 ресурсни учители, 1 психолог, 1 логопед и 2 педагогически съветници.

Децата и учениците, за които може да се поиска допълнителна подкрепа, са от следните уязвими групи:

- деца със специални образователни потребности;
- деца с хронични заболявания;
- деца в риск;
- деца с изявени дарби.

Допълнителната подкрепа, която може да оказат педагогическите специалисти в 170 СУ „Васил Левски“, включва работа с дете или ученик по конкретен случай, след дадени насоки на специалисти по чл.73 от Наредбата за приобщаващо развитие.

Допълнителната подкрепа се осигурява от ресурсни учители - ресурсно подпомагане от ресурсен учител.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за всяко конкретно дете и ученик. Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите. Ако училището препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, училището уведомява отдел „Закрила на детето“ към ДСП по местоживееене на детето с цел социалните служби да оказат съдействие в работата с родителите за осъзнаване на потребностите на детето и мотивирането им.

2.1. Мерки за осигуряване на допълнителната подкрепа в 170 СУ „Васил Левски“:

1. Предоставянето на допълнителна подкрепа в 170 СУ „Васил Левски“ се осъществява след направена оценка от Екипа за подкрепа за личностното развитие на детето и ученика. След извършено обследване от ЕПЛР към училището се насрочва среща за потвърждение на оценката от Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование.

2. Предоставяне на условия за равен достъп до образование, чрез осигуряване на достъпна архитектурна и физическа среда чрез:

- Изграждане при необходимост на специализирана подкрепяща среда.

- Осигуряване на възможност за гъвкава и динамична организация на средата, според различните потребности на децата.

3. Изготвяне при необходимост на индивидуални учебни планове и индивидуални учебни програми съвместно със специалистите от училището и дадени писмени препоръки за работа на педагогическите специалисти с ученика със специални образователни потребности.

III. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка/ индикатор за успех
Идентифициране на деца, които имат необходимост от подкрепа	Постоянен	Учителите на детски групи	Намаляване на броя на отпадналите ученици
Анализ на постиженията на застрашените от отпадане ученици и осъществяване на педагогическа подкрепа от страна на учителите и училищното ръководство	м. II и м. VI, 2024 година	Директор, класни ръководители, учители по конкретния предмет	Брой ученици на които е оказана педагогическа подкрепа
По-голяма усвояемост на преподавания материал чрез електронни уроци, интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост. По-голяма атрактивност на преподавания материал, чрез използване на интерактивни методи, онагледяване, практическа насоченост.	през цялата 2023/2024 година	Директор, Учителите по предмети	Бр. извършени проверки Брой проведени такива уроци Подобрена МТБ
Екипна работа на учителите	Постоянен	учители	при необходимост
Ранно откриване на деца в риск от затруднения	Септември - октомври	Учителите на първа група	Брой обследвани ученици

Реализиране на дейности по Механизъм за обхват	Директор и Постоянен Комисия	Брой включени ученици
Определяне на координатор на екипа за оказване на подкрепа	до м.10. директор	
Представяне на дейности по интереси	м.10. Учители, диретор	Брой сформирани клубове за дейности по интереси Намаляване броя на застрашените
Предоставяне на обща и подкрепа чрез провеждане на задължителна, допълнителна, индивидуална и групова работа по съответните предмети, предоставяща възможности за индивидуален напредък при усвояване на учебния материал от застрашените от отпадане ученици	през цялата учебна година 2023/2024 година	Кл.ръководители по предмет от отпадане и броя на отпадналите от училище. Показани резултати на НВО и ДЗИ в 4., 7., 10 и 12 клас
Идентифициране на деца със СОП	2023/2024 учители	не по-късно от 3 месеца идентифицира с не на нуждата
Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	2023/2024 2023/2024 екип	При подписан договор с родителите
Превантивни мерки за недопускане отпадане от училище -	2023/2024 директор, учители	
Организиране и провеждане на "Училище за родители"	По плана за раб с родители по годишния план	при желание родителите
Повишаване интереса на децата, чрез участие в мероприятия на училището	учители	Брой включени в мероприятията
Стимулиране участието на деца с изяви дарби в изяви и състезания от календара на МОН и др.	Цялата 2023/2024 учители	Брой участвали ученици
Стимулиране участието на деца от различни етнически групи в изяви и състезания	2023/2024 учители	Брой включени ученици
Организиране на обучение по български език за ученици, които не владеят български език	Начални учители, учители по БЕЛ	Брой включени ученици
Обучение на педагогически специалисти за	М. 02. Директор	Брой учители

ефективни решения и подходи в приобщаващото образование	2024 г.	преминали през обучение
Обучение на педагогически специалисти за работа в мултикултурна среда	по график, заложен в плана квалфика на МО	Брой учители преминали през обучение

ПОЛИТИКИ ЗА ВЗАИМОДЕЙСТВИЕ, МЕЖДУ УЧАСТНИЦИТЕ В ПРОЦЕСА НА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Повишаване участието и ангажираността на родителите и обществеността
Включване на родителската общност за

повишаване на активността и сътрудничество с учителите 2023/2024 инициативи ръководство на училището	Директор,	Брой
Разчупване стереотипа на провеждане на родителски срещи	Директор, Учителите 2023/2024	Брой родителски срещи
Сътрудничество с различни организации – Дирекция „Социално подпомагане”, отдел „Закрила на детето”, неправителствени организации и др.	Директор, 2023/2024 Учителите	Брой срещи
Планиране на дейности в групите, насочени към идентифициране на деца в риск и индивидуалното им консултиране и работа с родителите	Учители по групи	Брой консултации

IV. ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ

Участие на всички заинтересовани страни в процеса на образователната интеграция.
 Успешно интегрирани деца в мултикултурна образователна среда.
 Повишен обхват в училище на деца подлежащи на задължително образование.
 Придобити знания, умения и компетентности за работа в мултикултурна образователна среда в подготовката на педагогическите специалисти.
 Осъществена квалификация на педагогически специалисти за работа в мултикултурна образователна среда.

V. ИНДИКАТОРИ ЗА РЕЗУЛТАТ

- дял от децата, подлежащи на задължително образование (от 5 до 7 години), обхванати в детските градини;

- дял на отпадналите от ДГ и училища за една учебна година;

- дял на учителите, преминали обучение за работа в мултикултурна образователна среда и за работа с деца със СОП.

Устойчивостта на програмата ще се измерва чрез осигуряване на трайно и дългосрочно въздействие на постигнатите резултати. Институционална устойчивост:

1. Придобитият опит по време на изпълнение на дейностите по програмата ще бъде използван в бъдещи допълнителни дейности за децата.
2. Изработеният практически модел ще ни помага и в бъдеще да решаваме конкретни проблеми сред децата за решаване на ключови въпроси в съвместната дейност и изчистване на някои пропуски при обучението им.
3. Натрупаните и документирани знания за бит, традиции, обичаи, празници, песни и танци ще бъдат основа за инкорпорирането им в програмата на детското заведение.

Ефекти по отношение на целевите групи:

1. Успешното реализиране на програмата ще даде възможност за приобщаване на деца със СОП и децата от етническите малцинствени групи към обществото и те ще могат да развият умения, знания и самочувствие за бъдеща социална, творческа и професионална реализация.
2. Предоставянето на равен достъп до образование ще засили мотивацията за включване в образователния процес.
3. Децата със специфични образователни потребности ще имат възможност да участват в общи дейности. Програмата осигурява контакти, приемственост, приятелство и взаимопомощ между децата.
4. Повишената информираност на родителите и придобитите нови знания ще им даде стимул да подкрепят и насърчават своите деца, ще ги превърне в активни партньори в образователния процес и в живота на училището.

Заклучение

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете и на разнообразието от потребности на всички деца, чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването, и към създаване на възможности за развитие и участие на децата във всички аспекти на живота на общността.

В 170 СУ „Васил Левски“ се обучават деца предимно от район Нови Искър. Има и от други райони на столицата. Има и деца на родители бежанци от Украйна, Сирия, Авганистан. Училището има опит в работата и интеграцията на различни етноси в мултиетническа и мултикултурна среда. Различният етнически състав често поражда проблеми, затруднява се общуването, образователния процес, интеграцията и социализацията на децата. Недоброто владение на българския език затруднява качеството на образователния процес и занижава резултатите му, затруднява комуникацията между самите деца. Семейната среда често е пречка за процеса на образователна интеграция. Родителите владеят добре български език и възприемат образованието като ценност. Малка част от учениците от 170 СУ са деца от социално уязвими семейства (безработни, с ниска степен на образование и липса на

професионална квалификация, ниско ниво на здравна култура), за които не се полагат подходящи грижи. Част от децата са със здравословни проблеми – с увреждания, хронични заболявания или често боледуващи от инфекциозни болести.

Всички тези условия ни карат да търсим начини за създаване на форми, чрез които децата да преодолеят изоставането си и да усвоят добри модели за общуване и култура на поведение. Комплексните дейности по програмата ще допринесат за преодоляване на различията, осигуряване на равен достъп, успешна социализация и мотивация на деца и родители за участие в образователния процес. Равният достъп до образование и качествено образование са взаимно обвързани – равният достъп означава достъп до качествено образование, а качествено образование разкрива пълния си потенциал само ако до него има достъп всяко българско дете.

Всички участници в дейностите по програмата са поставени пред равни възможности за участие и реализация. Всяка една от дейностите е фокусирана върху изграждане на среда, която да утвърждава принципа на равните възможности и липсата на дискриминация по отношение на пол, възраст, религиозни убеждения, физически увреждания и др. Дейностите по програмата дават възможност за равно третиране и равни възможности на всички участници, учители, партньори, независимо от пол, раса, религиозна принадлежност, възраст, увреждания, сексуална ориентация и пр.

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и родителска общност. Всички участници в образователния процес (семейство, училище, институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

Програмата се актуализира в началото на всяка учебна година и в случаи на значителни промени в организацията на работа или на нормативните актове.

С програмата са запознати всички членове на колектива.

Програмата за предоставяне на равни възможности и за приобщаване на децата от уязвими групи на 170 СУ за учебната 2023-2024 г. е разработена съгласно чл.22, ал.2, т.7 от ЗПУО. Програмата е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол № 12 от 05.09.2023 г.

Заповед № 1300 - 1204 | 14.09.2023г.